

[Bertel Dahlgaard.]

Det har jo i nogen tid været kendt af offentligheden, at den højtærede arbejdsminister i en vis føling med arbejdernes og arbejdsgivernes hovedorganisationer har arbejdet med planer til imødegåelse af en fremtidig mulig arbejdsløshed. Fra vor side hilser vi det med stor glæde. Det skulle jo nødig gå sådan, at vi stod lige så uforberedt overfor en eventuelt kommende arbejdsløshed, som vi gjorde i 1930, idet konsekvensen deraf ville blive, at vi igen i altfor høj grad henfaldt til igangsættelse af arbejder af tvivlsom produktiv værdi. Dertil kommer, at det i hvert tilfælde i en vis tid fremefter kan ventes, at den mulige arbejdsløshed vil blive af anden karakter end under tredivernes krise. Man kan meget vel tænke sig, at der i den kommende tid vil blive arbejdsløshed på visse områder og samtidig mangel på arbejdskraft på andre områder. Endelig taler sandsynligheden vel for, at arbejdsløsheden i en ganske særlig grad vil koncentrere sig om de ufaglærte, og det skyldes antagelig i betydelig grad igen eftervirkningerne fra besættelsestiden, der medførte, at der på visse steder opsamledes store arbejderreserver. Det skyldes formentlig også i nogen grad, at tilgangen til lærlingeuddannelsen var for ringe under besættelsen.

Alt dette peger i retning af, at alt bør sættes ind på særlig at øge de ufaglærtes arbejdsmuligheder. Det har man, så vidt man kan skønne af de meddelelser, der er fremme for offentligheden, også øje for, idet man påtænker at fremme en lettere omflytning af arbejdskraften, at skabe en fornuftig placering af nye virksomheder, der særlig har anvendelse for ufaglærte, og formentlig også at forsøge en omskoling indenfor de ufaglærtes arbejdsområder. Men der er et punkt, efter min mening af væsentlig betydning, som synes at være skudt i baggrunden, nemlig en undersøgelse af, i hvilken udstrækning den gældende sædvane-mæssige og aftalemæssige opdeling af arbejdsområder medfører en begrænsning i de ufaglærtes adgang til arbejde, som ikke kræver anvendelse af faglært arbejdskraft. Det er dette, det forslag, jeg her fremsætter, tager sigte på. Det er kendt, at visse midlertidige forsøg i så henseende er gjort indenfor jern- og metalindustrien, hvor mangelen på faglært arbejdskraft har været stor.

Dette forslag går da ud på, at der nedsættes en hurtigt arbejdende kommission til undersøgelse af det her nævnte samt til undersøgelse af, i hvilken udstrækning det er hensigtsmæssigt og muligt at lade ar-

bejde, som hidtil er blevet udført af faglærte, udføre af arbejdere med en vis kortere uddannelse end almindeligt anvendt, eller ufaglærte efter en passende tilvæningstid. Det foreslås i lovforslaget, at kommissionen skal bestå af 4 repræsentanter for arbejdernes faglige organisationer, nemlig 2 faglærte og 2 ufaglærte, 2 repræsentanter for Dansk Arbejdsgiverforening, 1 repræsentant for Håndværkets Fællesrepræsentation samt 4 udenfor de pågældende organisationer stående særlige sagkyndige, og at formanden udpeges af arbejdsministeren.

Det er meget store og vidtspændende interesser, det her drejer sig om. Samfundsmæssigt set er det selvfølgelig uheldigt, at den forhåndenværende arbejdskraft ikke kan anvendes mest hensigtsmæssigt. Fra et arbejderssynspunkt er det uheldigt, hvis endel arbejdere gennemgår en langvarig uddannelse, som de ikke får tilfredsstillende udnyttet i det praktiske liv, og som medfører, at de først flere år senere opnår normal lønning. For virksomheden er det et stort tab, når produktionen må begrænses som følge af mangel på faglært arbejdskraft på områder, hvor man lige så godt kunne anvende ufaglært eller tilvænnet arbejdskraft, og også konkurrencemæssigt i forhold til udlandet er hele dette spørgsmål selvfølgelig af stor rækkevidde.

Jeg skal hermed anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Jeg skal endvidere tillade mig at forelægge *forslag til lov om visse arbejderspørgsmål*. Det radikale venstre må anse det for berettiget og meget ønskeligt, om der kunne skabes udsigt til øget tryk for arbejderstanden ved, at der sikredes de arbejdere, der har været knyttet til en virksomhed i længere tid, et nogenlunde rimeligt opsigelsesvarsel. Det har altid forekommet mig meget nedslående, når man har oplevet, at arbejdere, der har arbejdet mange år i en virksomhed, er opsagt med næsten en dags varsel. Dette forhold medvirker i høj grad til at skabe den følelse af utrykthed for sig selv og familie, der knytter sig til arbejderens livsvilkår, og efter at funktionærernes opsigelsesvilkår er lovfæstet, er der så meget mere grund til at tage dette spørgsmål op. Det lovforslag, der her forelægges, indeholder da den bestemmelse, at når en arbejder uden andre afbrydelser end sådanne, som hidrører fra kortere sygdomsperiode eller en kortere periode uden beskæftigelsesmuligheder, har været beskæftiget i samme virksomhed i et år eller mere, skal arbejderen ikke kunne opsiges med kor-